24.10.2022

Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Vastine koskien verojaostolle hallituksen esitykseen 204/2022 vp annettuja lausuntoja

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa verojaostoon saapuneiden lausuntojen johdosta. Saapuneiden lausuntojen johdosta toteamme seuraavaa.

EK ja SAK ovat lausunnoissaan esittäneet kritiikkiä siitä, että ehdotettu verovähennys on ongelmallinen verojärjestelmän kokonaisuuden kanssa eikä uusi vähennys puolusta paikkaansa vero-oikeudellisesta näkökulmasta. Tältä osin toteamme, että ehdotetulla vähennyksellä ei ole veropoliittisia tavoitteita, vaan kyse on tarpeesta tukea kotitalouksien toimeentuloa kohonneiden sähkönhintojen johdosta. Näin ollen on totta, että ehdotettu sähköenergialaskujen perusteella myönnettävä kotitalousvähennys sopii huonosti yhteen Suomen verojärjestelmän kanssa eikä sitä voida pitää perusteltuna pelkästään verojärjestelmän näkökulmasta tarkasteltuna. Kotitalousvähennys on kuitenkin olemassa oleva verovähennys, jonka kautta on mahdollista kanavoida tukea kotitalouksille tässä poikkeuksellisessa tilanteessa siten, että vähennys olisi voimassa vuoden 2023 alusta. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, kyse on poikkeuksellisten aikojen poikkeuksellisesta toimenpiteestä, ja se on tarkoitettu vain määräaikaiseksi tueksi helpottamaan kotitalouksien taloudellista tilannetta kohonneiden sähkökustannusten johdosta.

VATT on lausunnossaan tuonut esiin muun muassa sen, että hallituksen esittämä sähkövähennys heikentää kotitalouksien kohtaamaa signaalia sähkön niukkuudesta ja siten vähentää kannustinta vähentää sähkönkulutusta. VATT:n lausunnon mukaan pörssisähköasiakkaiden osalta sähkövähennys heikentää myös kannustinta siirtää sähkönkäyttöä huippukysynnän tunneilta tunneille, joilla sähkön saatavuus on parempi. Lisäksi VATT katsoo muun muassa, että tuki on esitettyihin huoliin nähden hyvin laaja-alainen ja huonosti kohdentuva. VATT:n mukaan yksi keino suunnata tukea sen tavoitteen mukaisesti olisi ollut esimerkiksi liittää tukeen tuloraja, jonka ylittävien kotitalouksien tuki vähenee asteittain tulojen mukaan.

Tältä osin toteamme, että lähtökohtaisesti korkea sähkön hinta kannustaa vahvasti alentamaan sähkönkulutusta. On totta, että samaan aikaan arvonlisäverokannan määräaikainen alentaminen sekä kotitalouksille suunnattu verovähennys pienentävät tätä kannustinta. Asiassa on syytä huomioida

kuitenkin se, että verovähennys voi hyödyttää kotitalouksia vähitellen verovuoden aikana alentuneen ennakonpidätysprosentin kautta eli pääosin myöhemmin kuin sähkölaskut tulevat maksettaviksi, mikä luultavasti vähentää verovähennyksen haitallista kannustinta.

On myös totta, että ehdotettu verovähennys tulee kohdentumaan myös kotitalouksille, jotka eivät tukea välttämättä tarvitsisi. Hallituksen tavoitteena oli vähennyksen kohdentuminen muille, kuin suurituloisimmille veronmaksajille. Verovähennykseen on sinällään mahdollista rakentaa tuloihin perustuva poistuma, jolloin vähennys alkaa pienentyä tietyllä prosenttiosuudella tietyn tulorajan ylittävältä osalta. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, ehdotetun vähennyksen kohdentaminen esimerkiksi vain tietyllä tulotasolla oleville henkilöille edellyttäisi täysin uuden verovähennyksen lisäämistä luonnollisten henkilöiden tuloverotukseen. Sama koskisi myös muita vähennyksen kohdentumiseen liittyviä edellytyksiä. Uuden verovähennyksen lisääminen Verohallinnon järjestelmiin siten, että se olisi toimeenpantavissa vuoden 2023 alusta, ei ole enää tässä vaiheessa mahdollista. Vähennyksen lisääminen osaksi jo olemassa olevaa verovähennystä mahdollistaa toimeenpanon vuoden 2023 alusta, jolloin verovelvollisten on mahdollista saada vähennyksestä taloudellista hyötyä jo verovuoden aikana.

Veronmaksajain Keskusliitto on lausunnossaan tuonut esiin tiettyjä täsmennystarpeita ehdotettuun sääntelyyn. Ehdotetun 127 g §:n 1 momentin mukaan vähennys myönnettäisiin vain yhden käyttöpaikan perusteella, jos verovelvollisella olisi samanaikaisesti käytössään useampi vakituinen asunto. Tuloverotuksessa lähtökohtana on, että verovelvollisella on pääsääntöisesti vain yksi vakituinen asunto. Vakituisella asunnolla tarkoitetaan asuntoa, jota käytetään pääasiallisena asuntona eli kotina. Vapaa-ajan asunnon sähköenergialaskun perusteella vähennystä ei saisi. Tietyissä tilanteissa on katsottu, että perheellisellä verovelvollisella voi olla samanaikaisesti käytössään kaksi vakituista asuntoa. Edellä mainitun säännöksen tarkoituksena on täsmentää vähennystä siten, että vähennys myönnetään vain yhden vakituisen asunnon käyttöpaikan perusteella. Asuntojen sähköenergialaskuja ei siten voisi esimerkiksi laskea yhteen tai hakea vähennystä eri asuntojen osalta erikseen, vaan vähennys myönnettäisiin vain yhden käyttöpaikan perusteella.

Veronmaksajain Keskusliiton lausunnon mukaan ehdotettu säännös jättää epäselväksi, mitkä eri tuet tai avustukset vähennykseen vaikuttavat. Tältä osin toteamme, että ehdotetun 127 g §:n 3 momentin mukaan vähennystä ei myönnettäisi, jos saman sähköenergialaskun perusteella on myönnetty välitöntä avustusta valtion tai muun julkisyhteisön varoista. Näin ollen kaikki valtion tai muun julkisyhteisön varoista myönnetyt avustukset, jotka kohdentuvat suoraan samoihin kustannuksiin kuin minkä perusteella vähennystä myönnetään, estäisivät vähennyksen myöntämisen. Jos esimerkiksi seurakunnat myöntäisivät avustuksia yleisesti kotitalouksien asumiskustannuksiin, eivät ne estäisi

vähennyksen myöntämistä, vaikka yleisessä avustuksessa huomioitaisiin myös sähkökustannukset. Jos taas esimerkiksi Veronmaksajain Keskusliiton lausunnossaan esiin tuomaa seurakunnan diakoniatyön kautta saatua avustusta myönnettäisiin suoraan samoihin sähköenergiakustannuksiin kuin minkä perusteella saisi verovähennystä, estäisi saatu avustus vähennyksen myöntämisen.

Lisäksi Veronmaksajat toteavat, että ehdotettua 3 momenttia olisi syytä täsmentää niin, että merkitystä on kustannusten vähentämisellä nimenomaisesti tuloverotuksessa. Lausunnon mukaan vähennyksen esteenä ei pitäisi olla esimerkiksi se, että henkilön elinaikana kulutetun sähkön perusteella laskutetut, mutta kuolinhetkellä vielä maksamatta olevat määrät vähennetään tämän jälkeen toimitettavassa perintöverotuksessa pesän velkoina. Tältä osin toteamme, että ehdotettua säännöstä voitaisiin eduskuntakäsittelyssä täsmentää siten, että merkitystä olisi kustannusten vähentämisellä nimenomaisesti tuloverotuksessa.

Ehdotetun 3 momentin toinen virke voitaisiin täsmentää seuraavaan muotoon: Sähköenergiasta maksettu määrä ei oikeuta kotitalousvähennykseen myöskään siltä osin kuin kustannukset kohdistuvat elinkeinotoimintaan tai maatalouden harjoittamiseen tai ne on vähennetty muualla *tulo*verotuksessa.

Timo Annala
Neuvotteleva virkamies

Filip Kjellberg
Finanssineuvos